

Memòria del **Museu Nacional Arqueològic de Tarragona** Any 2018

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Sumari sintètic

4	1. Presentació
6	2. Exposicions
10	3. Projecte educatiu
20	4. Activitats
26	5. Documentació i inventari
30	Conservació i restauració
34	Cessions i ingressos
36	Investigacions en curs
38	Intervencions museogràfiques i instal·lacions
50	Publicacions
52	Col·laboracions externes
55	Relacions externes
59	Comunicació
66	Resum estadístic de visites

Presentació

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
Presentació

L'any 2018 ha estat marcat per dues efemèrides, la celebració dels Jocs Mediterranis a Tarragona i l'Any Europeu del Patrimoni, a les quals s'hi ha afegit el museu amb la seva programació d'activitats.

Però si hem de fixar una data clau per al 2018, aquesta ha estat el diumenge 15 d'abril. El darrer dia d'obertura del museu abans d'emprendre les tasques de reforma arquitectònica i museogràfica. Aquest fet ha marcat en gran mesura l'activitat del museu, ja que ha comportat l'execució de dues actuacions de gran abast: el trasllat de la col·lecció i la inauguració de l'exposició de síntesi Tàrraco/MNAT al Tinglado 4 del Port de Tarragona. Ambdues han implicat tots els àmbits de treball del museu (documentació, col·leccions, difusió, comunicació, recursos humans...).

El canvi d'ubicació de l'espai d'exposició del museu de la plaça del Rei al Port no ha significat l'aturada de l'activitat del museu, ja que continua amb la programació educativa, familiar, etc. tot adaptant-la a un nou context i unes noves dinàmiques, i ha estat una oportunitat per a l'activació de petits projectes com la reobertura de la botiga al Tinglado i als Munts o la reorganització de l'equip de guies.

L'any 2018 també ha estat important en tant que s'han desenvolupat les obres de restauració dels banys meridionals dels Munts, que s'inauguraran al llarg de l'any 2019; i s'ha obert al públic el recinte del teatre romà amb la primera actuació de museïtzació de la càmara.

En resum, el 2018 ha estat un any important per al museu en el context d'un procés de canvi que es va iniciar fa un parell d'anys i que s'ha de seguir desenvolupant en els propers.

- 2.1 El fil de la història. Centcelles el nostre objectiu
- 2.2 Els esports i les competicions a l'antiguitat clàssica

El fil de la història. Centcelles el nostre objectiu

Del 23 de juny de 2017 al 7 de gener de 2018.
Prorrogada fins el 16 d'abril de 2018.

El fil de la Història. Centcelles, el nostre objectiu: un projecte educatiu per a compartir ha estat organitzada pel Museu Nacional Arqueològic de Tarragona amb la col·laboració de l'Ajuntament de Constantí, l'Arxiu Municipal de Constantí, el Col·legi Turó, l'Escola Centcelles, l'Escola Mossèn Ramon Bergadà, l'Institut de Constantí i el patrocini de l'empresa Repsol.

Més enllà de recollir i presentar els principals treballs realitzats durant les cinc edicions, que porta vigent, el projecte "Centcelles, el nostre objectiu", l'exposició vol ser una plataforma i una oportunitat de reflexió global sobre el valor de la Història –ara i aquí–, sobre el paper del patrimoni per al seu coneixement, sobre la responsabilitat d'aquest patrimoni i dels museus, en general, en el seu paper educador i de desenvolupament social i, fonamentalment, sobre la necessitat i capacitat de proposar i de portar a terme projectes col·laboratius que incideixin –més enllà dels objectius particulars i de les estratègies sectorials– en un benefici global per a la societat actual.

Un projecte col·laboratiu i transversal que ha partit del conjunt monumental de Centcelles, l'element patrimonial més antic de Constantí, eix del projecte i declarat Patrimoni Mundial l'any 2000. A l'exposició es poden veure tots els materials interactius, audiovisuals, originals, maquetes, etc. elaborats durant aquest curs, així com documents i altres elements i objectes, recollits i documentats durant el procés de treball.

Es poden veure i experimentar, també, els principals projectes desenvolupats durant aquestes cinc edicions. En el marc de l'exposició, es van organitzar tallers educatius, com l'activitat "El fil de la Història", adreçada a nens de 5 a 12 anys, dins del programa d'Estiu, i les visites comentades a l'exposició, adreçades als grups escolars que formen part del projecte "Centcelles, el nostre objectiu".

L'exposició va rebre 13.192 visitants durant l'any 2018, i va rebre el Premi Musa a la millor exposició sobre el món antic, concedit per la revista *Auriga*.

Els esports i les competicions a l'antiguitat clàssica

Pavelló d'Esports de Constantí. Del 10 de maig a l'1 de juliol de 2018.

En el marc del projecte “Centcelles, el nostre objectiu 2017-2018” el MNAT va plantejar l'oportunitat d'exposar en el pavelló d'Esports on es van celebrar les proves d'halterofília dels Jocs del Mediterrani 2018, el contingut gràfic de l'exposició “Reflexos d'Apol·lo”, que, encara que sense els objectes arqueològics que la conformaven, continuava sent de gran utilitat per a la difusió d'un tema, “Els esports i les competicions a l'antiguitat clàssica”, ple d'interès per la societat actual.

Projecte de la presentació: Ajuntament de Constantí (Óscar Sánchez, Alcalde; Fede Díaz, Regidor d'Esports, Ocupació i habitatge; Dolors Fortuny, Regidora d'Ensenyament, Cultura i Patrimoni, Formació i Promoció Econòmica, i Serveis Socials. Museu Nacional Arqueològic de Tarragona (Mònica Borrell, Directora). Idea i coordinació: Pilar Sada (MNAT). Col·laboració: Thaïs Sans (Diputació de Tarragona); Antonio Segura (Ajuntament de Constantí). Muntatge: Brigada Municipal de Constantí.

Contingut de l'exposició: Textos: Paloma Cabrera i Ángeles Castellano. Fotografia: MANM (A. Trigo, A. Martínez i F. Rodríguez / MAC (O. Clavell). Grafisme: Marc Valls i Oriol Solé (sobre un disseny original d'Alfonso Meléndez i la il·lustració de Juan Berrio).

Projecte educatiu

- 3.1 Introducció
- 3.2 Tallers permanents
- 3.3 Centcelles, el nostre objectiu. Curs 2017-2018
- 3.4 Programes de formació
- 3.5 Projectes de col·laboració amb Elisava
- 3.6 Presentació del projecte educatiu del MNAT
- 3.7 Beques
- 3.8 Jornades AproPA'T

Introducció

El Museu Nacional Arqueològic de Tarragona té en el seu projecte educatiu un dels pilars fonamentals de la seva programació, així com un dels eixos centrals del seu ideari, en el sí d'unes actuacions globals de conservació, posada en valor i difusió sobre el patrimoni, del qual en té la responsabilitat.

Amb el lema "Museu Nacional Arqueològic de Tarragona: un viatge a la cultura romana", el MNAT presenta tot un seguit d'activitats i recursos que volen facilitar el coneixement d'una part de la nostra història, així com oferir al conjunt de la societat diferents propostes amb l'objectiu de difondre el patrimoni conservat de la ciutat romana de Tàrraco i de la seva àrea d'influència.

Una programació que contempla diferents propostes: exposicions temporals, audiovisuals, visites guiades, tallers, activitats de reconstrucció històrica, concerts, clubs de lectura, cicles de cinema, itineraris, viatges... amb la voluntat de facilitar una aproximació lúdica, participativa i formativa a una part de la nostra història.

Dins d'aquest programa destaca l'oferta de tallers permanents, que es desenvolupen a les diferents seus que en depenen del MNAT i que tracten de temes molt diversos entorn a la història i a la cultura romana, dirigits als diferents tipus de públic. Des de la introducció de la metodologia científica a les visites teatralitzades, passant pels jocs de pista o els tallers d'experimentació, un conjunt de propostes que tenen com a objectiu facilitar la participació activa dels usuaris, com a garantia d'un aprenentatge construït des dels propis interessos.

Activitats dirigides al món de l'educació; projectes de col·laboració i desenvolupament educatiu –com "Centcelles, el nostre objectiu", que es porta a terme a partir del conjunt monumental de Centcelles amb l'Ajuntament de Constantí i tots els centres educatius d'aquesta població–, activitats per a famílies, clubs de lectura –"Llegim el Patrimoni. Literatura i Història", en col·laboració amb la Biblioteca Pública de Tarragona i el taller de Lectura de l'ONCE i el nou "Llegim Història" en col·laboració amb la Biblioteca Municipal de Constantí i el seu Ajuntament–, projectes teatrals –com el "Clàssics a escena", exposicions, itineraris, sortides, concerts..., un ventall de propostes que cerquen la participació i la complicitat i que tenen en compte el paper que els museus i el patrimoni poden tenir en la formació i el desenvolupament de la societat en el seu conjunt.).

Durant l'any 2018, 18.658 alumnes han participat en activitats a les diferents seus del museu.

Tallers permanents

Exposició Tarraco/MNAT (Tinglado 4):

*Divertim-nos amb els romans!
Per Júpiter, entrarem a l'Olimp?
Retrobem-nos a Tàrraco.
Vine al Museu i ... queda't de pedra!
Viatja a Tàrraco.
Passa un matí de teatre.*

Museu i Necròpolis Paleocristians:

Re-viure (Museu i Necròpolis Paleocristiana).

Vil·la romana de Els Munts:

*Caius i Faustina et conviden a la vil·la!
Us portem a l'hortus!
Itinerari dels Munts a Tamarit.*

Conjunt Monumental de Centcelles:

*Al taller de Terenci Càndid... (Vil·la romana de Centcelles).
Centcelles, un còmic en mosaic!*

Visites comentades als diferents centres que depenen del MNAT:

Museu Arqueològic.
Museu i Necròpolis Paleocristians.
Vil·la romana dels Munts.
Conjunt Monumental de Centcelles.

Diversos idiomes: català, castellà, anglès, francès i italià.

Centcelles el nostre objectiu

Curs 2017-2018

“Vèncer a Olímpia!, Celebrem uns Jocs... a la grega!” és el resultat del treball conjunt realitzat, durant el curs 2017-2018, entre els mesos de setembre de 2017 a maig de 2018, del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, l'Escola Mossèn Ramon Bergadà, l'Escola Centcelles, el Col·legi Turó i l'Institut de Constantí.

Es tracta d'una iniciativa recolzada per l'Ajuntament de Constantí, que ha comptat amb el suport i la col·laboració de l'Escola Municipal de Música “Rafael Gibert Recasens” i amb el patrocini de Repsol, dins del projecte “Centcelles el nostre objectiu. Curs 2017-2018”. Per al curs 2017-2018, coincidint amb els Jocs Mediterranis Tarragona 2018, dels quals Constantí va ser seu oficial, es va triar com a eix temàtic de treball els jocs i les competicions a l'antiguitat clàssica, concretant-ho en la celebració de les Olimpíades a l'antiga Grècia. D'aquesta manera, amb el compromís adquirit per agents educatius clau del territori i la implicació d'un gran nombre de persones, s'ha fomentat el coneixement dels esports i les competicions a l'antiguitat clàssica i l'apropament i la pràctica (adaptada), entre els infants i adolescents del municipi, de 4 disciplines (llançament de disc, llançament de javelina, salt de llargada i curses de velocitat i resistència) pròpies de les olimpíades que se celebraven en l'època referenciada.

Tota la feina realitzada durant el curs, es va posar en comú –com es fa habitualment dins d'aquest projecte– en una Jornada de presentació, celebrada el 3 de maig al conjunt monumental de Centcelles, coincidint amb la setmana temàtica “Fes cultura, fes salut”, que se celebra a Constantí pels volts d'aquella data. La finalitat de tots els treballs era l'organització d'uns Jocs a la grega, com a síntesi de tots els treballs realitzats.

En el projecte van participar 178 alumnes, 19 docents, l'equip de l'Ajuntament de Constantí que forma part de la Comissió de treball, l'equip del MNAT –amb la coordinació del projecte des de l'àrea de Difusió, Educació i exposicions–, i la participació de la dinamitzadora dels Jocs del Mediterrani per a Constantí, el grup Arqueoescena i del Cap de comunicació de Repsol.

Centcelles el nostre objectiu Curs 2017-2018**Desenvolupament del projecte**

A l'inici del curs es van marcar les línies de treball i es van concretar les accions i activitats a realitzar amb el següent programa:

- Visites i activitats de l'exposició "El fil de la Història. Centcelles, el nostre objectiu: un projecte educatiu per a compartir".
- Tallers i activitats a l'entorn de Centcelles amb els grups del curs 2017-2018.
- Visita i activitats dinamitzades a l'exposició "Agon! La competició a l'antiga Grècia!. CaixaForum i al Museu Olímpic i de l'Esport de Barcelona.
- Treballs realitzats a les aules sobre l'origen de l'esport i de les competicions, a partir de la utilització dels materials i les propostes desenvolupades pel MNAT a l'entorn de l'exposició "Reflexos d'Apol·lo. Esport i Arqueologia a la mediterrània Antiga".
- Realització d'una mascota per part de cada centre participant.
- Organització d'uns Jocs Olímpics a Centcelles el 3 de maig, amb quatre proves (llançament de javelina, llançament de discs, salt de longitud i cursa a peu) cada una d'elles preparada per un centre.
- Realització dels materials necessaris: cartell, cerimònia, música.

Des de l'inici del projecte es va plantejar la voluntat d'obrir la proposta al conjunt de la comunitat educativa i de la societat en general dins de les activitats programades pel MNAT a Centcelles per Tàrraco Viva 2018.

L'activitat es va oferir el 25 de maig (dirigida a públic escolar no vinculat directament al projecte) amb la participació en l'organització de l'activitat d'un grup del professorat i l'alumnat participant en el projecte de 60 persones i de 250 alumnes de diferents centres.

Programes de formació

El MNAT col·labora amb institucions de l'àmbit docent per tal de facilitar un entorn de formació i desenvolupament d'habilitats pràctiques.

Enguany hi ha hagut un estudiant que ha realitzat les pràctiques formatives al museu:

- Programa de pràctiques de l'alumne del Màster d'Arqueologia Clàssica de la URV, Àlvaro Espigares Sánchez, adscrit a l'àrea de Documentació, des del 22 d'octubre de 2018 al 18 de febrer de 2019.

Projecte de col·laboració amb Elisava

El Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, a través de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural, ha dut a terme un projecte de col·laboració amb els alumnes de l'assignatura de l'àrea de Disseny de Producte, de 3r curs del grau de Disseny d'Elisava. Escola Universitària de Disseny i Enginyeria de Barcelona. Amb una durada de 10 setmanes, els alumnes han dissenyat el prototip d'un dispositiu de realitat virtual per al Teatre romà de Tarragona.

El mes d'octubre van tenir ocasió de fer una visita a Tarragona per conèixer la seva història romana i l'entorn del teatre romà. El procés va finalitzar l'11 de desembre, en què sis equips d'estudiants van presentar els projectes de disseny de dispositius de Realitat Virtual per al Teatre romà de Tarragona.

Presentació del projecte educatiu del MNAT

Entre els objectius de divulgació del museu hi ha l'atenció als futurs docents i professionals vinculats a la història i el patrimoni. A través de la visita tècnica al museu i la presentació dels projectes, coneixen realitats i models de gestió del patrimoni.

Dijous 18 de gener: presentació del Projecte educatiu del MNAT al Màster de formació de professorat URV (33 alumnes).

Dimecres 31 de gener: presentació del Projecte educatiu del MNAT als alumnes de l'Institut Vidal i Barraquer de Tarragona (22 alumnes).

Dijous 15 de febrer: presentació del Projecte educatiu del MNAT als alumnes de 3r curs del grau de Pedagogia (25 alumnes).

Dissabte 3 d'abril: presentació del Projecte educatiu del MNAT als alumnes de la UdL de Ciències Socials (12 alumnes).

Diumenge 15 d'abril: visita dels alumnes del Màster de Museus, Educació i Comunicació al Museu Arqueològic i la Necròpolis Paleocristiana (22 alumnes).

Beques

Beques de desplaçament per escoles en zones desfavorides ArGO!nantes. El MNAT ha ofert activitats i visites a diferents centres educatius acollits a les beques de transport del projecte Argonautes.

Beca Acord Marc entre Departament de Cultura i Departament d'Ensenyament per a centres educatius situats en zones desfavorides.

Dins del Curs acadèmic 2017-2018 es van oferir un total de 14 Tallers, 8 dels quals es van realitzar durant l'any 2018:

Divertim-nos amb els romans (2 sessions).
Viatja a Tàrraco (1 sessió).
Retrobem-nos a Tàrraco (1 sessió).
Re-viure (4 sessions).

Dins del Curs acadèmic 2018-2019 es van oferir un total de 24 Tallers, 6 dels quals es van realitzar durant l'any 2018:

Divertim-nos amb els romans (1 sessió).
Viatja a Tàrraco (3 sessions).
Retrobem-nos a Tàrraco (2 sessions).

Jornades AproPA'T

Les II Jornades aproPA'T –Projectes col·laboratius entre centres educatius i museus– són un espai de trobada entre el professorat i els professionals dels museus de Tarragona i les Terres de l'Ebre promogut per la Xarxa Territorial per aprofundir en estratègies i metodologies educatives innovadores compartides, i establir marcs de col·laboració.

Les jornades s'han dut a terme en dues sessions els dissabtes 10 i 17 de novembre de 2018, al Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí i al Museu de Tortosa. Hi ha assistit més d'un centenar de docents i professionals dels museus amb l'objectiu de compartir idees, reflexions i experiències que aposten pel canvi educatiu i on els museus hi tenen un paper clau.

La jornada al Museu de l'Espluga de Francolí es va iniciar amb una dinàmica reflexiva que pretenia reflexionar sobre què és el patrimoni i com nosaltres hi establím vincles personals. Va ser inaugurada per la Sra. Gemma Carbó, directora del Museu de la Vida Rural de la Fundació Carulla; la Sra. Esther Ferré, del Centre de Recursos Pedagògics del Tarragonès i pel Sr. Jordi Agràs, director dels Serveis Territorials de Cultura a Tarragona.

La jornada al Museu de Tortosa es va iniciar amb una visita teatralitzada al Museu per part de l'Anselmo i la Rosita, antics treballadors de l'escorxador. Amb ells vam reflexionar sobre el valor que atorguem als béns per convertir-los en patrimoni i qui l'atorga. Seguidament la Sra. Dolors Queralt, regidora de cultura de l'ajuntament de Tortosa va donar la benvinguda a tots els participants.

Durant l'any, el museu duu a terme una diversitat d'activitats. Responen a programes diferents destinats a públics diversos i que volen atendre interessos i objectius adreçats específicament a cada tipologia de públic. En alguns casos, la programació es fa en relació al calendari escolar, d'altres al calendari anual. D'altra banda, el museu dissenya una programació especial en dates assenyalades, com és el cas de les jornades Tarraco Viva, que se celebren anualment a Tarragona durant el mes de maig.

La programació d'activitats s'ha emmarcat alhora en dues efemèrides que han tingut lloc enguany. D'una banda, Tarragona ha desenvolupat un programa cultural paral·lel a la celebració dels Jocs del Mediterrani, al qual el MNAT ha contribuït. De l'altra, aquest ha estat l'Any Europeu del Patrimoni.

- 4.1 Introducció
- 4.2 Vine al Museu en família. Pots fer una gran descoberta!
- 4.3 Activitats per Tàrraco Viva
- 4.4 Activitats d'estiu. Activitats de Nadal
- 4.5 Activitats adreçades al públic general

Introducció

Durant l'any, el museu duu a terme una diversitat d'activitats. Responen a programes diferents destinats a públics diversos i que volen atendre interessos i objectius adreçats específicament a cada tipologia de públic. En alguns casos, la programació es fa en relació al calendari escolar, d'altres al calendari anual.

D'altra banda, el museu dissenya una programació especial en dates assenyalades, com és el cas de les jornades Tarraco Viva, que se celebren anualment a Tarragona durant el mes de maig.

La programació d'activitats s'ha emmarcat alhora en dues efemèrides que han tingut lloc enguany. D'una banda, Tarragona ha desenvolupat un programa cultural paral·lel a la celebració dels Jocs del Mediterrani, al qual el MNAT ha contribuït. De l'altra, aquest ha estat l'Any Europeu del Patrimoni.

El museu ha realitzat un total de 42 activitats diferents adreçades tant a públic familiar com adult.

Vine al Museu en família. Pots fer una gran descoberta!

2017-2018

CSI... a la Necròpolis (21 de gener). Necròpolis.

Vine al Museu (4 de febrer). Museu Arqueològic.

Construeix una ciutat romana! (18 de febrer). Museu Arqueològic.

Al taller de Terenci Càndid... (11 de març) Conjunt Monumental de Centcelles.

Centcelles, un còmic en mosaic (25 de març) Conjunt Monumental de Centcelles.

Caius i Faustina (8 d'abril). Vil·la dels Munts.

Us portem a l'hortus (22 d'abril). Vil·la dels Munts.

Dels Munts a Tamarit (6 de maig). Vil·la dels Munts.

2018-2019

Divertim-nos amb els romans (7 d'octubre). Tinglado 4.

Itinerari dels Munts a Tamarit (21 d'octubre). Vil·la dels Munts.

CSI... a la Necròpolis (28 d'octubre) Necròpolis.

Caius i Faustina (4 de novembre). Vil·la dels Munts.

Històries des de l'Olimp (2 de desembre). Museu Arqueològic.

Activitats per Tàrraco Viva

“Ex praedis ad venatores” (19 i 20 de maig). Conjunt Monumental de Centcelles. Activitat de reconstrucció històrica que girarà al voltant de dos eixos: la representació de la cacera (Venatio) del mosaic de Centcelles i del paper de la dona a la tardoantiguitat a Tàrraco.

“Restaurem els banys. La Vil·la dels Munts en obres” (19, 20, 26 i 27 de maig). Vil·la Romana dels Munts. A la Vil·la romana dels Munts s'hi estan realitzant les obres de condicionament i restauració dels banys meridionals. Unes actuacions que tenen com a objectiu la consolidació i restauració de les restes per garantir-ne la conservació i la millora de la seva visita.

“Visites guiades al teatre romà de Tarragona” (19, 20, 26 i 27 de maig). Teatre romà. El teatre ha estat objecte d'unes obres d'adequació i museïtzació de l'espai per posar-lo en valor i integrar-lo en el circuit de visita dels equipaments patrimonials de la ciutat de Tàrraco.

“Vèncer a Olímpia!”. Celebrem uns jocs... a la grega! (25 i 27 de maig). Conjunt Monumental de Centcelles. Celebració d'uns Jocs Olímpics amb la cerimònia d'encesa del foc, jurament dels atletes, celebració de les proves (curses a peu, llançament de disc, llançament de javelina i salt de longitud), lliurament de diplomes i corones, lloances... Una activitat per a la participació de tothom. Activitat dirigida als escolars a partir de la proposta desenvolupada dins del projecte “Centcelles, el nostre objectiu” durant el curs 2017-2018 a l'entorn de l'origen dels jocs i les competicions a l'antiguitat. Ens convertirem en atletes... grecs!

Taller “Opus figuli: taller sobre ceràmica i terra sigillata” (26 i 27 de maig). Museu i Necròpolis. Demostració i taller d'estampació. A càrrec de l'arqueòleg i ceramòleg Arnau Trullén del taller Ars fictilis. Artesania i Patrimoni.

Participació a Roma als Museus del Món. XV Fira Internacional de museus i jaciments d'època romana (25, 26 i 27 de maig), que dona a conèixer al visitant de Tàrraco Viva l'immens llegat de la civilització de l'antiga Roma.

Activitats d'estiu

Programació del cicle "Vacances a Tàrraco". Museu Arqueològic.
Tots els dimecres de juliol i agost. Dirigida al públic familiar i turistes.

Activitat "Caius i Faustina us conviden a la vil·la!". Vil·la romana dels Munts. Dies 30 de juny, 14 i 28 de juliol, 11 i 25 d'agost i 8 de setembre.
Dirigida al públic general.

Activitats de Nadal

Nadal al MNAT (2017-2018):

Construïm una ciutat romana! (3 de gener) Museu Arqueològic.

Ens convertirem en romans! (4 de gener) Museu Arqueològic.

Viurem les històries dels déus! (5 de gener) Museu Arqueològic.

Passa un matí a Tàrraco! (27 de desembre) Tinglado 4.

Construeix una ciutat romana (28 de desembre) Tinglado 4.

Activitats adreçades al públic general

Nit dels Museus (19 de maig):

"Viatge a la constel·lació museu. Comuniquem-nos!".
A càrrec d'Auriga Serveis Culturals (Necròpolis Paleocristiana).

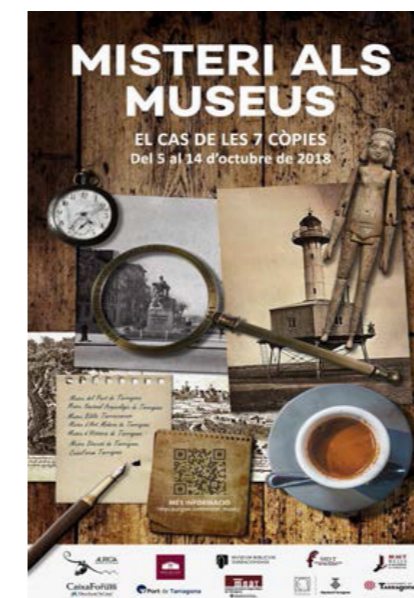
"Museum Mistery"

Des dels Museus de la ciutat de Tarragona es proposa realitzar una activitat conjunta que segueixi l'esperit del Viatge a la Constel·lació Museu que es realitza durant la Nit dels Museus. Activitat realitzada per Auriga Serveis Culturals, entre el 5 i el 13 d'octubre de 2018. La gran final va tenir lloc el diumenge 14 d'octubre al Tinglado 4.

Clàssics a escena

El fil de la Història: la meva Roma. Aquesta edició de Clàssics a Escena s'emmarca en la presentació de l'exposició *El fil de la Història* i de la lectura del llibre de Mary Beard *SPQR*. Una història de la Antigua Roma, dins del programa Llegim el Patrimoni. Aquest projecte és a càrrec de TeclaSmit teatre.

"Governar el món" (12 de gener de 2018). Els textos de Ciceró, Plutarc, Sèneca, Plini el Jove, entre d'altres.

Documentació i inventari

5.1 Introducció

5.2 Planificació del procés de trasllat del fons

Introducció

Les feines de l'Àrea de Documentació i inventari de l'any 2018 han estat majoritàriament monopolitzades pel trasllat de les peces del Museu Arqueològic al Tinglado 4 i als magatzems del Polígon i de Serveis Centrals. En aquest sentit, s'ha continuat amb les feines ja iniciades al 2017 de revisió i actualització de l'inventari amb el propòsit d'aconseguir tenir un sistema de documentació eficaç per garantir la correcta gestió administrativa del fons museístic que s'ha hagut de moure i la traçabilitat de les peces en tot moment.

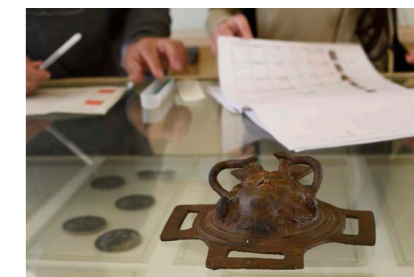
Paral·lelament, s'ha seguit treballant en el dia a dia del sistema de documentació —que inclou la totalitat de les informacions referents als fons del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona, més enllà de les peces exposades al Museu Arqueològic— amb l'objectiu de continuar sent una eina útil per a la gestió museística, la investigació i l'accés a les dades. I s'han atès les consultes d'investigadors i estudiants.

Aquestes tasques han implicat tant el departament de Documentació com el de Fotografia, que han comptat puntualment amb el suport extern d'una tècnica que s'ha incorporat a l'àrea de documentació mitjançant el programa d'ajuda a la documentació promogut per la Xarxa de Museus de les comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre.

En el trasllat del Museu s'han hagut d'abordar diferents i nombrosos aspectes que han requerit la intervenció de tot el personal del MNAT, però també de la participació de l'Agència del Patrimoni Cultural, el CRBMC, el Ministerio de Educación, Cultura y Deporte, les empreses subcontractades (Nordest i Intervento) i professionals externs.

Actuacions que, en molts casos, han requerit la implicació directa de l'àrea de documentació com, per exemple, la redacció de plecs, que demanden de llistats acurats i precisos amb les ubicacions exactes tant d'origen com de destí de les peces; el moviment dels fons que s'ha d'acompanyar de valoracions i titularitats per aconseguir els permisos de les administracions corresponents i per a sol·licitar les assegurances de les peces; o les imatges i documentació que han de servir per a la restauració de les peces.

Resolta la licitació de l'empresa que s'ha d'ocupar del moviment de peces i una vegada acordades les que s'han de moure i les que es queden —convenientment protegides— al Museu durant les obres, es va començar a treballar directament amb Nordest seguint un pla de treball consensuat.

Planificació del procés de trasllat del fons

- Inventari final de les peces a moure: trasllat d'un total de 1024 peces originals (que s'exposen a les diferents sales però també s'inclouen les que es guarden sota les vitrines de la sala I o a l'aula taller) i 11 còpies. Al Museu hi queden 96 peces, majoritàriament de la sala II i III i els dos mosaics de la sala VIII, que s'hauran de protegir abans no comencin les obres.
- El MNAT proporciona a l'equip de Nordest la documentació necessària per a l'òptima realització de les feines encomanades. Consisteix en:
 1. Taula amb la relació de peces per sales i els camps acordats.
 2. Carpeta amb fotos de cadascuna de les peces anomenades segons el número d'inventari.
 3. Pdf amb les panoràmiques de les sales amb cadascuna de les peces identificades per facilitar-ne la localització.
- S'acorden els camps de les fitxes que al final del trasllat ha de proporcionar Nordest al MNAT (Condition Report) i la codificació de les peces en l'anàlisi de les restauradores de Nordest per a la correcta manipulació i embalatge segons les característiques de cada objecte i el seu estat de conservació.
- Es consensuen els criteris d'embalatge i documentació.
- S'acorden reunions periòdiques de planificació entre el MNAT, el CRBMC i Nordest que han de servir per a la resolució de problemes que sorgeixin sobre la marxa i pel seguiment de tot el procés de trasllat i control de caixes i ubicacions.
- Es preveu documentació gràfica de tot el procés.

Metodologia a seguir

Les peces es van embalant i protegint i es col·loquen en espais provisionals del MA, pensant ja en el trasllat (se separen per destí i per idoneïtat del transport que es necessitarà) i procurant que no entorpeixin les feines que es van fent. | Es comença per les peces que han d'anar a l'exposició de síntesi, ja que són les que es necessitaran abans. Requereixen un llistat específic que el MNAT proporciona i un embalatge més lleuger ja que només és pel transport i no per l'emmagatzematge a llarg termini.

Una vegada les peces han estat preparades es fixen els dies de moviment (primer les del Tinglado i després la resta), que necessiten una planificació específica: revisió de llistats, control d'inventari, assegurances, horaris i persones implicades.

Paral·lelament a les feines al MA s'han hagut d'adequar els espais receptors:

Serveis Centrals

Magatzem inferior: ha calgut fer un moviment previ de peces cap al Polígon per alliberar espais per les peces que han de venir del MA, que han de ser bàsicament ceràmica i escultures petites. S'actualitza el topogràfic i s'etiqueten els prestatges d'acord amb la nova codificació. Cambra Cuirassada: s'adeqüen part dels compactes amb l'ajuda del CRBMC per a les peces més delicades. El moviment de peces implica un control de la documentació.

Polígon

Es reserven fileres de prestatgeries de la NAU 1 per a les peces grans que han de venir del MA i s'adeqüen els espais. Alliberar aquest espai implica moure una gran quantitat de peces i un control d'inventari que es fa amb l'ajuda de professionals externs. S'actualitza el topogràfic i s'etiqueten els prestatges d'acord amb la nova codificació.

La realització de l'exposició de síntesi "TARRACO/MNAT", centralitzada des de l'Àrea de Difusió, Educació i Exposicions, ha suposat també la implicació de l'Àrea de Documentació amb l'elaboració de les fitxes i control de moviment dels objectes seleccionats. Aquesta exposició majoritàriament està formada per peces provinents del Museu Arqueològic però també s'han mogut peces de Serveis Centrals, Necròpolis i Polígon, que han seguit el mateix tractament pel que fa als llistats i avaluació que la resta de peces que conformen l'exposició provinents del MA. L'empresa Nordest ha sigut també, l'encarregada de fer el moviment d'aquests objectes.

Centre de documentació

El centre de documentació fotogràfic ha atès 47 peticions de documentació gràfica, que han estat realitzades bàsicament per part d'estudiants, investigadors, i altres institucions culturals.

Avaluació de les peces del museu

El trasllat del MA ha suposat l'oportunitat d'avaluar una per una les peces del Museu que estaven exposades i emmagatzemades a la seu de la Plaça del Rei, i decidir si calia intervenir-hi per garantir-ne la seva estabilitat, conservació i llegibilitat.

Així, totes les peces s'han netejat abans d'embalar i transportar i de totes se n'han fet el Condition Report. A més d'aquesta intervenció mínima ha calgut que algunes de les peces que s'havien d'exposar al Tinglado 4 es restauressin abans.

- Conservació-restauració de tres estàtues d'època romana: MNAT 7584; MNAT 45601 i MNAT 45602 al CRBMC per part de Lesena, Servei integral al Patrimoni.

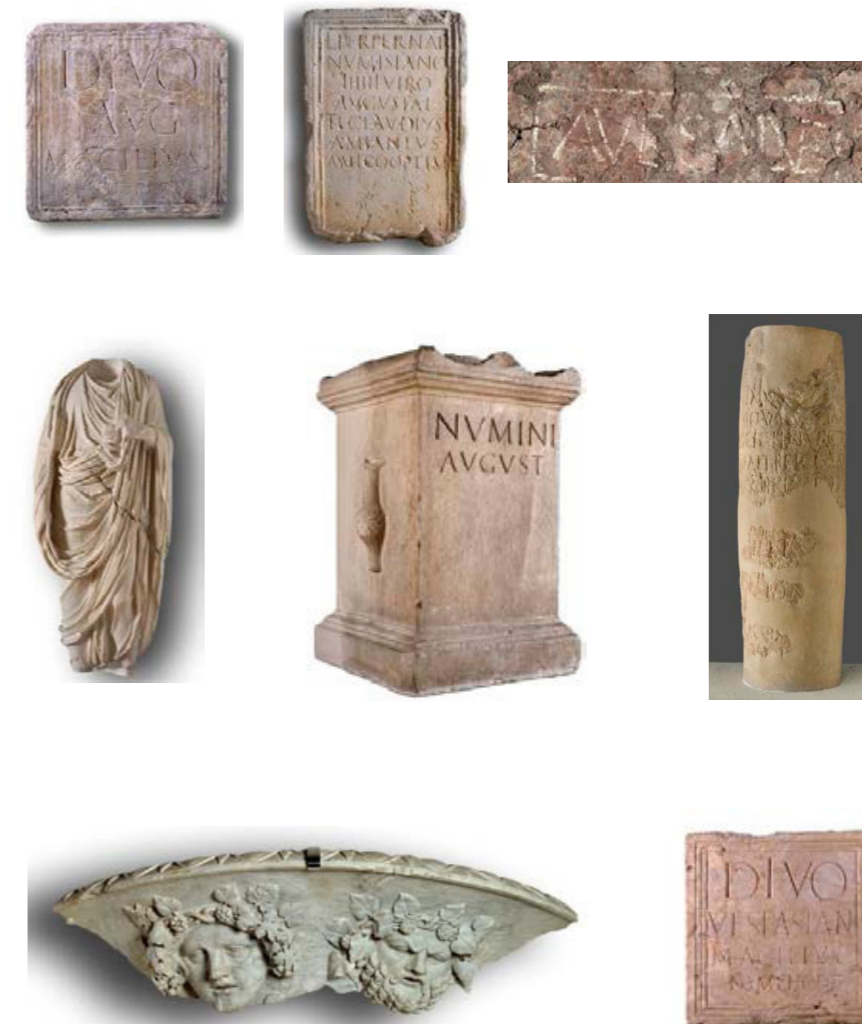

- Conservació-restauració de MNAT 672, MNAT 2921, MNAT CAT-00-3146-1 i MNAT 45002 al CRBMC.

Avaluació de les peces del museu

- Conservació-restauració de MNAT 367, MNAT 375, MNAT 675, MNAT 676, MNAT 689, MNAT 702, MNAT 738; MNAT 6920; MNAT 7466, MNAT 7585, MNAT 7590, MNAT 37246 MNAT 45403, MNAT 45405, MNAT 45233, MNAT 45459, MNAT P-21, MNAT CAT-00-1584-8, MNAT TPF-10-96-1032-1 i -2, directament a la sala d'exposició (Tinglado 4) per part de membres del CRBMC.

Cessions i ingressos

Cessions

Durant el 2018, algunes de les peces del fons permanent del MNAT s'han prestat per a exposicions d'altres institucions:

- Exposició "El sur de Picasso. Referencias andaluzas", del Museo Picasso de Málaga. Cessió dels mosaic mural d'Euterpe (MNAT 45252-1), el mosaic mural de Mnemòsine (MNAT 45252-2).
- Exposició "El sexe a l'època romana", al MAC- Barcelona. Cessió de les peces: cap de Venus (MNAT 374) i llàntia amb representació eròtica (403).

Ingressos

Durant l'any 2018 s'han formalitzat els dipòsits següents:

- **Materials arqueològics** procedents de les excavacions a la plaça de l'Església de La Canonja (Tarragonès) (2014-2015), sota la direcció d'Isidre Pastor Batalla.
- **Materials arqueològics** procedents de les excavacions al sector oest del terme municipal del Catllar (Tarragonès) (2016), sota la direcció de Judit Ciurana i Prast (Eos-Arqueologia).
- **Materials arqueològics** procedents de les excavacions al número 4 del carrer de Santa Anna de Tarragona (Tarragonès) (2016), sota la direcció de Judit Ciurana i Prast (Eos-Arqueologia).
- **Materials arqueològics** procedents de les excavacions a la Cella (Salou, Tarragonès) (2014-2015), sota la direcció de Jordi Vilà Llorach, Ramon Ferré Anguix i Jordi Diloli Fons.
- **Àmfora completa** d'origen tarraconense (tipus Pasqual 1) procedent d'un decomís del Seprona i dipositada provisionalment en el MNAT.
- **Un fragment de doll d'àmfora** de procedència desconeguda lliurat per la Sra. Alma Maria Casal Valdés.

8

Investigacions en curs

8.1 Recerca i divulgació

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
Investigacions en curs

Recerca i divulgació

Les col·leccions i jaciments del museu són objecte d'estudis propis o externs realitzats per investigadors d'institucions de recerca. El museu promou la recerca i la divulgació dels estudis.

Conferència, Jacinto Sánchez Gil de Montes i Josep Anton Remolà:
"Darreres intervencions arqueològiques al teatre romà de Tarragona".
Palau Marc (Rambla Santa Mònica, 8, Barcelona), 20 de juny de 2018,
a les 19.00 hores.

Ponència, Meritxell Pérez Martínez i Josep Anton Remolà Vallverdú:
"Centelles. Una relectura de la sala de la cúpula", Tàrraco Biennal,
Tarragona, 22 de novembre de 2018.

Ponència, Ada Lasheras González i Josep Anton Remolà Vallverdú:
"Ad suburbanum Tarraconis de l'àrea portuària al conjunt eclesiàstic
del Francolí". Tarragona, 23 de novembre de 2018.

Intervencions museogràfiques i instal·lacions

- 9.1 Projectes museogràfics
Museu Arqueològic
Projecte de reforma del Museu Arqueològic
- 9.2 Producció i instal·lació de l'exposició de síntesi Tàrraco/MNAT
- 9.3 Vil·la romana dels Munts
- 9.4 Museu i Necròpolis Paleocristians
- 9.5 Teatre Romà
- 9.6 Vil·la romana de Centelles
Polígon Francoí

Projectes museogràfics

Els projectes museogràfics centrals durant l'any 2018 han estat el trasllat de les col·leccions del Museu Arqueològic (referenciades en l'apartat corresponent) i la producció de l'exposició de síntesi al Tinglado 4, actuacions necessàries per tal d'acomplir els compromisos amb el Ministerio de Cultura per tal d'efectuar les obres de condicionament i reforma a la plaça del Rei. També han continuat les actuacions al teatre romà i a l'àrea dels banys meridionals de la vil·la romana dels Munts.

Museu Arqueològic

Diumenge 15 d'abril va ser el darrer dia d'obertura del Museu Arqueològic amb l'exposició i l'equipament actual. Es procedia al tancament per tal d'iniciar el trasllat de les col·leccions als magatzems del museu, condició necessària prèvia a l'inici de les obres de reforma que ha de dur a terme el Ministerio de Cultura. Durant el cap de setmana es va fer una jornada de portes obertes de comiat i durant els mesos de maig a juliol es va dur a terme l'operativa de trasllat.

Una fita clau del 2018 ha estat el tancament del Museu Arqueològic i la instal·lació de l'exposició de síntesi al Tinglado 4 del Port.

Projecte de reforma arquitectònica del Museu Arqueològic

Durant l'any 2018 el projecte de reforma arquitectònica del Museu Arqueològic ha seguit la tramitació administrativa pertinent. Alhora que el Ministerio de Cultura preparava la licitació, s'ha efectuat la tramitació corresponent de permisos i llicències a l'Ajuntament de Tarragona i de la Comissió de Patrimoni dels Serveis Territorials de Cultura a Tarragona. D'entre les actuacions realitzades hi ha hagut els sondejos a la zona afectada per la fonamentació de la sortida d'emergència de la sala d'actes, que ha donat resultat negatiu.

Producció i instal·lació de l'exposició de síntesi Tàrraco/MNAT

Dissabte 16 de juny de 2018 es va inaugurar l'exposició de síntesi que ha de ser la carta de presentació i seu del Museu Arqueològic al Tinglado 4 del Port de Tarragona. L'exposició correspon a l'adaptació de l'exposició "Tàrraco. Capitale de l'Hispania Citerior" que el MNAT va mostrar a Toulouse l'any 2006. Amb disseny d'espai de Lluís Pau i disseny gràfic de Marc Valls, l'exposició mostra una síntesi de la història de Tàrraco, de la col·lecció del MNAT i de la seva història.

La conceptualització de l'exposició, comissariada per Pilar Sada, responsable de l'Àrea de Difusió, Educació i Exposicions del MNAT, ha partit del projecte expositiu "TARRACO, capitale, de l'Hispania Citerior" presentat a Toulouse l'any 2006 pel Museu Nacional Arqueològic de Tarragona en col·laboració amb el Musée Saint Raymond de Toulouse.

Per aquesta nova presentació, el projecte ha actualitzat i ampliat temes i els seus protagonistes patrimonials, incorporant tots aquells aspectes de coneixement sobre Tàrraco i el seu patrimoni més recents, molts d'ells tractats ja en exposicions temporals organitzades pel MNAT.

Incorpora, també, un primer àmbit que convida els visitants a realitzar una mirada nova sobre el patrimoni i sobre la Història. Mirada que es vol exemplificar amb la peça "Anti-noos i l'estàtua cuirassada" de Jorge Egea i Ramon Casanova, que va formar part de l'exposició "Soto Lucce. Apol·lo llum i imatge", organitzada pel MNAT l'any 2012, dins de la seva línia d'exposicions temporals "Antiguitat/contemporaneïtat".

L'exposició finalitza, també, amb una altra mirada al patrimoni arqueològic i a les col·leccions del museu absolutament contemporània en l'àmbit Tàrraco, quanta fuit, que recull la historiografia i l'actualitat del museu a través d'un audiovisual i d'una selecció de les peces que conformaven l'exposició "Tàrraco. Objecte i imatge", organitzada pel MNAT l'any 1987, en la que es va convidar a 11 fotògrafs a realitzar una nova mirada sobre les col·leccions del museu. Entre les obres es poden veure les fotografies de Joan Fontcuberta, Toni Catany, Humberto Ribas, Jordi Guillumet, Ferran Freixa o Manuel Serra. Una proposta conceptual que vol fer del patrimoni arqueològic i del coneixement de la història una eina útil i significativa per la societat d'avui.

Els àmbits de l'exposició

L'exposició s'estructura en vuit àmbits:

1. Una història suggeridora. La mirada de qualsevol museu arqueològic s'adreça al passat, però no per quedar-s'hi, sinó per fer de la història una eina útil al servei de la societat actual. Una història que dona al patrimoni clàssic l'oportunitat de continuar generant emocions i coneixement.

2. El domini de la Mediterrània: Hispània en l'òrbita del món romà.

A finals del segle III aC, la península Ibèrica va ser un dels escenaris principals de les lluites entre Roma i Cartago pel domini de la Mediterrània occidental. Tàrraco serà primer base militar, per esdevenir, més tard, una de les principals ciutats de la Hispania romana.

3. De base militar a capital d'August. Al voltant de l'any 100 aC s'estableixen les bases fonamentals de l'urbanisme de Tàrraco, que perduraran al llarg del temps mentre la ciutat consolida el seu paper fins esdevenir capital de la província (Hispania Citerior o Tarraconense) amb August al segle I aC.

4. L'esplendor del segle II: un projecte urbà a imatge de Roma.

Entre els segles I i II dC, Tàrraco experimenta una profunda transformació urbana amb la reforma de la façana portuària i la monumentalització del cim del turó (temple d'August, plaça de representació i circ), seu del concili provincial i expressió del poder de Roma. Amb la construcció, a inicis del segle II dC, de l'amfiteatre la ciutat assoleix la seva màxima extensió i esplendor urbà.

5. Una ciutat viva. En contraposició de la part alta, símbol i representació del poder, la part baixa emmurallada i els suburbis de Tàrraco eren zones vives i dinàmiques, amb grans contrastos i intensa activitat residencial, comercial i artesanal. En especial, el suburbi que s'estén al voltant del port, entre el teatre i gairebé la desembocadura del riu Francolí.

6. Les vil·les i el món rural. Les ciutats romanes s'estenien més enllà del nucli emmurallat i incloïen un territori que proporcionava els recursos bàsics, a través de vil·les i establiments productius. D'entre totes, destaca la vil·la romana dels Munts (Altafulla), un excepcional exemple de les vil·les residencials de l'aristocràcia romana.

7. Crisi i transformació. Al llarg del segle III dC Tàrraco entra en una profunda recessió que es prolonga al llarg del segle següent. A partir d'inicis del segle V, la ciutat experimenta una clara recuperació relacionada, possiblement, amb el destacat paper geoestratègic que exerceix fins a la seva incorporació al regne visigot (476 dC). En aquest context s'erigeix l'excepcional conjunt monumental de Centelles (Constantí).

8. Tàrraco, quanta fuit. Amb precedents al segle XVI, el Museu Nacional Arqueològic de Tarragona es crea al segle XIX, essent el més antic de Catalunya en la seva especialitat. Dedicat a la difusió del passat romà de la ciutat de Tarragona, actualment gestiona el Museu Arqueològic (en procés de reforma), el Museu i Necròpolis Paleocristians, la Vil·la romana dels Munts (Altafulla), el Conjunt monumental de Centelles (Constantí), el teatre romà de Tarragona, i la Torre dels Escipions i l'Arc de Berà (Roda de Berà).

Producció i instal·lació de l'exposició de síntesi Tàrraco/MNAT**La col·lecció**

L'exposició mostra 207 objectes de la col·lecció del MNAT. Hi trobem representada una àmplia tipologia de peces i materials, reflex de la col·lecció mateix, que ens ajuden a resseguir la proposta de l'exposició: arquitectura, escultura, pintura, bronzes, mosaic, ceràmica, joieria... Els elements arquitectònics, la estatuària pública i els imponents pedestals que ens narren mil i una històries del poder i dels poderosos a Tàrraco i com la ciutat es va construir amb materials procedents d'arreu de la Mediterrània. Materials corresponents al fòrum, la zona de culte, el teatre o l'amfiteatre de Tàrraco. La profusa i delicada decoració de les riques domus de la ciutat o les grans vil·les que ens parlen del luxe i del gust d'aquells més privilegiats a la ciutat i el seu territori. Hi trobem també objectes que testimonien la quotidianitat de la gent de Tàrraco, com menjaven, com es distreien, es guarnien o jugaven. L'activitat econòmica, el comerç, les vies de comunicació, la navegació i el port d'una ciutat que va ser clau en el domini romà de la península Ibèrica.

D'entre les peces exposades podem destacar el mosaic de la Medusa; un cuirassat, dos togats i la Venus trobats a les excavacions del Teatre; un mil·liari; la Nina d'Ivori; la pintura de la Nèmesi i una inscripció de l'amfiteatre; el lampadari conegut com el Negret; un mosaic d'*opus sectile*; les estàtues i els mosaics de les muses procedents de la vil·la dels Munts a Altafulla; i les fulcra o peus de triclini, incorporades recentment a la col·lecció del museu.

La museografia

La concepció i disseny de l'exposició TARRACO/MNAT es basa en la construcció de diferents espais museogràfics a partir de grans ampliacions impreses sobre tela. Són imatges d'elements arquitectònics, espacials, decoratius, detalls escultòrics, paviments... que recolzen l'exposició ambiental de les obres. Aquesta relació pretén produir en el visitant una percepció contextualitzada de les peces i alhora convidar-lo a comprendre-les millor, no com a objectes de culte autònom, sinó com a elements de la vida administrativa, urbana o domèstica en la història de Tàrraco.

El disseny de l'exposició té un altre element visual i informatiu, que serveix per a ordenar el trajecte expositiu i argumental i ajudar a regular les seqüències. Es tracta dels caràcters tipogràfics del nom de TARRACO, amb la grafia que presenta en diferents inscripcions epigràfiques llatines conservades al museu, enfrontats amb la tipografia contemporània com encapçalament de cadascun dels set àmbits de l'exposició. Però el primer que sobta el visitant és el ritme de les teles impreses evocant les grans columnes del temple d'August de Tàrraco, que ens conviden a entrar en l'antiga Estació Marítima del Port transformada en un temple antic.

Producció i instal·lació de l'exposició de síntesi Tàrraco/MNAT**Crèdits de l'exposició**

Projecte i organització: Museu Nacional Arqueològic de Tarragona.

Idea, guió i comissariat: Pilar Sada.

Textos: Josep Anton Remolà i Pilar Sada, amb la col·laboració de Montserrat Perramon i Ester Ramón.

Documentació: Montserrat Perramon, Josep Anton Remolà, Pilar Sada. Amb la col·laboració de Georgina Coca.

Traducció i correcció de textos: Paul Turner i Aina Cartagena, Ester Ramón, Pilar Sada.

Suport administratiu: Dolors Burló, Sonia Navarro, Marta Serrano.

Suport tècnic: Juli Molas.

Imatge i disseny de l'exposició: Lluís Pau/IDP.

Imatge i disseny gràfic: Marc Valls.

Fotografia: Gemma Jové.

Concepció i producció audiovisual: Isis Ruiz i Albert Sierra (ACdPC).

Realització audiovisual: Daniel Sierra.

Restauració i conservació preventiva: Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya (Àngels Solé, Pere Rovira, Maria José Gràcia, Carmelo Ortega, Ramon Maroto, Ricardo Suárez. Amb la col·laboració de: Aleix Barberà, Silvia Llobet, Víctor Illera, Carolina Jorcano. I els becariis: Roser Bonfill, Maria Antònia Cladera, Tina Núñez. Alumnes en pràctiques: Laura Magrinyà, Nina Viladrich). Lesena (Pau Arroyo, Ares Pérez Llorca, Fran Justicia, Adrià Arroyo).

Transport i manipulació de peces: Nordest. (Joan Ramon Aromí, Alfons Orriols, David Piquer, Pol Vélez, Enric Salazar, Mercedes Brunet, Anna Valls, Marina Prats).

Muntatge: Intervento (Begoña Sánchez, Jose Castelló, Julio Ponzoa, Raquel Muñoz, Rosalie Pédebernade, Oscar Rocha, Jacobo Vázquez).

Fusteria: Prabe.

Teixits impresos: Brown Tailor.

Vidres: Cristalería Ramón Abrio.

Comunicació: Cori Ribó. Marta Sáez (ACdPC). Marketing Land (Albert Martínez i Miguel Ángel Cuesta).

Atenció al públic: Raquel Gamarra, Pilar Garcia, Pere Gebellí, Rosana Martín, Pere Martorell, Juan Luis Olesti, Montse Ortiz, Yolanda Ramón, Cori Rodríguez, Jordi Sanfeliu, Jaume Solé, Xavier Solé.

Agraïments: Agència Catalana del Patrimoni Cultural, Autoritat Portuària de Tarragona, Centre de Restauració de Béns Mobles de Catalunya, Museu d'Arqueologia de Catalunya – Barcelona i als seus equips, Jaume Benages, Ramón Casanova, Jorge Egea, Ferran Gris, Xavier Llovera, Núria Molist, Isabel Moreno, Josep Manuel Rueda i Gabriel Villaronga.

Vil·la romana dels Munts

La vil·la romana del Munts ha sigut objecte de dues actuacions principals. D'una banda, la restauració i adequació a la visita de la zona dels banys meridionals; i de l'altra les actuacions de seguiment, conservació i restauració d'estructures i elements decoratius. A causa d'aquestes actuacions, el conjunt dels banys ha estat tancat a la visita pública.

Execució de l'obra de restauració i adequació a la visita dels banys meridionals dels Munts

Durant tot l'any 2018 s'han efectuat les obres corresponents a l'adequació dels banys meridionals. El projecte ha estat redactat per l'arquitecte Miquel Orellana i les obres han estat executades per l'empresa Recop. Aquest projecte ha tingut com a objectiu principal la consolidació de les restes arqueològiques (parets, pintures i altres elements d'obra), la restauració d'elements malmesos (coronaments de murs...), la reposició de components arquitectònics i decoratius (escultures del *frigidarium*, latrines...), implantació de nous elements per facilitar-ne la comprensió (hipocaust...), i la pavimentació del recorregut de visita a través d'un sistema d'entarimat de fusta. Totes les feines s'han fet amb seguiment arqueològic i s'ha procedit a fer un aixecament planimètric i una documentació exhaustiva de tot el sector. Amb l'ICAC es va fer una prospecció amb georàdar a la zona desbrossada de l'accés oriental. Arran dels aiguats del 30 d'agost, hi va haver afectacions a les obres, que han comportat un endarreriment de les mateixes. D'altra banda, s'han colmatat dos sectors adjacents a les obres, concretament al tram final del criptopòrtic i al sector sud del mateix, amb un doble objectiu de conservació i facilitat de lectura del jaciment.

Actuacions de conservació preventiva i restauració als Munts

Durant l'any 2018 s'han dut a terme diferents actuacions per tal de revertir les afectacions especialment de les pluges i que s'han centrat especialment a l'àrea de la *domus*.

- Estudis i seguiment de l'estat de les pintures murals i paviments de la zona de la *domus*, a càrrec del CRBM.
- Projecte de millores de la recollida d'aigües de la coberta de la *domus*. A partir del projecte elaborat pels Serveis Territorials, amb la col·laboració del CRBM, s'ha instal·lat un canal perimetral a la coberta per a la recollida d'aigües alhora que s'ha sanejat el perímetre amb la col·locació de geotèxtil.
- Reompliment de sectors excavats adjacents al criptopòrtic.

Museu i Necròpolis Paleocristians

Durant l'any 2018, el Museu i Necròpolis Paleocristians han estat objecte d'algunes actuacions alhora que hi ha hagut algunes incidències.

Coberta exterior. A causa de les ventades del 31 de març, un sector de la coberta exterior va ser malmesa. Per tal d'avaluar l'estat general de la coberta es va fer l'encàrrec a l'Enginyeria Windmill d'un estudi estructural i projecte de reparació de la coberta. Així mateix, l'11 de juliol es va efectuar la visita tècnica a càrrec de Jaime Fesser, arquitecte de la Gerència de Infraestructuras del Ministerio de Cultura per a avaluar les afectacions a la coberta i al conjunt de l'equipament. El desembre es va procedir a la contractació del servei de reparació del mòdul malmès de la coberta. Tasques que han finalitzat aquest mes de gener.

Museu de la Necròpolis. El mes d'abril el Museu de la Necròpolis va patir uns actes de vandalisme que van malmetre restes humanes exposades al museu. Arran d'aquests fets, es va procedir a revisar i reinstal·lar el sistema de seguretat amb connexió CRA.

Millores generals. Enguany s'ha arranjat del mur de la façana de l'avinguda de la Independència, amb un recreixement de mòduls i amb una ampliació de la tanca metàl·lica. Arran de les ventades, es va procedir al sanejament de la zona del jardí de la Necròpolis.

Representació especial de "La Nina d'Ivori" a càrrec del Grup de Sant Fruituós en ocasió de la celebració del Congrés Tàrraco Biennal.

Teatre romà

Finalitzada el 2017 l'obra d'actuació al teatre, durant l'any 2018 s'ha treballat en la definició de les futures fases d'actuació i en l'obertura a la visita pública.

- Presentació pública del projecte d'intervenció al teatre romà el 17 d'abril, amb la presència del Director General de Patrimoni, Jusep Boya. Presentació del pla estratègic de posada en valor del conjunt del sector i futur parc arqueològic del Port de Tàrraco.
- Inici de les visites guiades al teatre romà. Coincidint amb Tàrraco Viva, es va obrir al públic el teatre amb un format de visita guiada concertada. Després d'unes jornades especials, el teatre s'ha pogut visitar cada diumenge de mes.
- Disseny del nou volant informatiu del teatre romà.
- Itineraris especials en ocasió de les jornades del Patrimoni Mundial vinculant els conjunts del Fòrum de la Colònia i del teatre.

Projecte d'intervenció

El 17 d'abril el Director General de Patrimoni Cultural va presentar les obres de la primera fase del projecte de posada en valor del Teatre romà de Tarragona, Patrimoni Mundial de la Humanitat. Unes actuacions que es van començar a executar el 2016 en el marc del Pla de Gestió del Patrimoni Mundial de Tàrraco (2014) i de l'acord marc entre el Departament de Cultura i l'Ajuntament de Tarragona (2015) de posada en valor del patrimoni romà de la ciutat.

La primera fase executiva, que culmina amb la presentació, s'ha centrat en la zona de la cavea (graderia) de la que es conserva part de les cinc primeres files de la part baixa. S'han dut a terme les excavacions arqueològiques, la conservació i restauració de les restes conservades i la restitució volumètrica de la graderia per la seva comprensió. Aquesta fase ha comptat amb una inversió total de 750.879 euros a càrrec del Departament de Cultura de la Generalitat (553.478,47 euros) i de l'1% Cultural del Ministerio de Fomento (197.400,50 euros).

Les excavacions arqueològiques i les tasques de conservació-restauració de les restes es van dur a terme entre els mesos de gener i febrer del 2017. Les excavacions van posar al descobert edificis i estructures prèvies a la construcció del teatre (segle I dC), com una àrea comercial formada per tabernae (botigues) i un traçat d'un carrer que discorria en paral·lel al moll del port romà. A l'altra banda del carrer es va identificar un altre conjunt de tabernae sobre el qual es construí posteriorment l'hyposcaenium del teatre. Aquestes troballes van aportar una informació fonamental per interpretar el conjunt del port romà de Tàrraco.

Posteriorment, es va dur a terme la restitució volumètrica de la graderia del teatre segons projecte de l'arquitecte Toni Gironès. Es va optar per una estructura lineal de ferro que, per una banda, evoca la potent graderia que tindria el Teatre en època romana, recuperant la geometria original, alhora que dialoga amb les restes. El visitant pot complementar les restes visibles amb la informació explicativa del que no és visible. Paral·lelament, en aquesta fase també s'han consolidat els murs de contenció del carrer Caputxins.

Presentació del Pla Estratègic

El 17 d'abril també es va presentar el pla estratègic del projecte de posada en valor del Teatre romà de Tarragona, que va més enllà de la museïtzació del Teatre i proposa un futur Parc Arqueològic del Port de Tàrraco.

El futur Parc té com a objectius principals recuperar el patrimoni cultural, conservar-lo i posar-lo a l'abast de la ciutadania i, alhora, regenerar el barri i reconnectar la part alta i la part baixa per crear un circuit integral del patrimoni mundial de la ciutat. A més, incorporarà altres funcions urbanes que donin servei cívic i cultural a la ciutadania.

Entre les actuacions previstes en el pla estratègic, enguany es començarà una segona fase de tres anys (2018-2020) que inclou:

- Primeres visites concertades al públic a partir del cap de setmana del 19 i 20 de maig.
- Ampliació de l'estudi documental, arqueològic i històric.
- Intervenció arqueològica de la zona de l'*hyposcaenium*.
- Recalçament dels murs perimetrals del recinte arqueològic.
- Projecte executiu de la segona fase de museïtzació del sector de l'escena.

Pel que fa a les actuacions a llarg termini, previstes del 2020 al 2025, el pla estratègic recull les actuacions relatives a l'ordenació i gestió urbana (propostes d'ordenació urbanística, gestió urbana i intervenció en les criptes arqueològiques de l'entorn); als treballs d'excavació arqueològica allà on sigui necessari; a la definició conceptual del conjunt del Parc i de les seves diferents parts (àrees arqueològiques i serveis); a la definició de les intervencions (conservació-restauració, obra civil, paisatgisme i museïtzació) i al projecte del futur centre d'interpretació del Parc.

Vil·la romana de Centcelles

Al conjunt monumental de Centcelles s'han revisat els plafons informatius de recepció i s'ha incorporat una tauleta per part del SAM per a fer ús del Visitmuseum.

Polígon Francolí

Tot i que no és d'accés públic, les reserves i espais de magatzem de dipòsits i col·leccions requereixen una atenció especial per garantir la conservació del fons i facilitar els estudis.

Durant l'any 2017 es van fer tasques de reordenació per tal de preparar l'espai per acollir la col·lecció del Museu Arqueològic. Entre els mesos d'abril i juliol s'ha efectuat el trasllat de la col·lecció al magatzem. Aquesta feina ha estat dirigida pel Museu i realitzada per l'empresa Nordest.

Ha comportat una reordenació final i la reserva del sector dret a la col·lecció del museu, amb el condicionament i tancament corresponent.

Publicacions

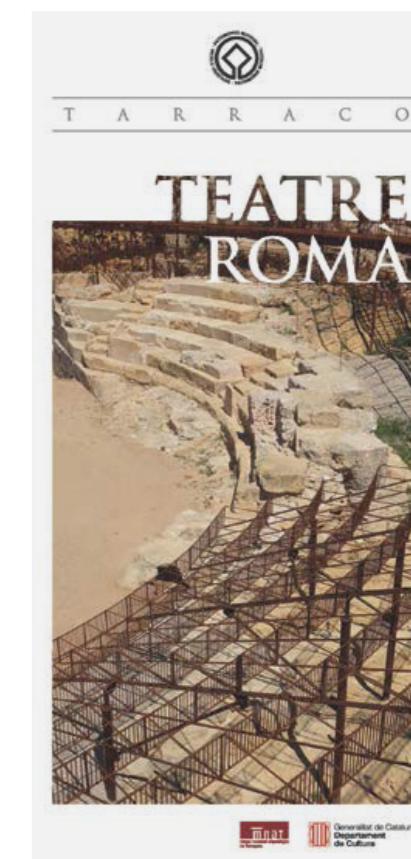
Durant l'any 2018, el museu ha editat cartells, fulletons, díptics i material informatiu de les diverses activitats i programes organitzats als diferents centres del MNAT.

Aquest any, coincidint amb l'obertura de la nova exposició TARRACO/MNAT s'ha començat a treballar per a donar una nova imatge a la fulleteria general del Museu, començant amb els fulls promocionals de les seus.

El primers centres en renovar la seva imatge han estat el Teatre romà i el Tinglado 4, amb la intenció de renovar-los per complet al 2019.

Pel que fa a la distribució de la fulleteria, s'ha comptat amb la col·laboració de l'Àrea de Públics de l'ACdPC, que ha fet distribució de la fulleteria del MNAT en els següents punts:

- Aeroport de Reus (5.000 unitats del fulletó de Centcelles)
- Mercat d'Escapades (250 unitats de tots els centres)
- Fira B-Travel (250 unitats de tots els centres)
- Casellers d'Hotels de la Costa Daurada: 10.000 unitats de l'exposició Tàrraco/MNAT i 10.000 unitats de la Vil·la romana dels Munts.

Col·laboració amb institucions i entitats externes

Part de les activitats del museu, siguin de la programació, del projecte educatiu o de divulgació es desenvolupa en col·laboració amb institucions i entitats externes.

Col·laboració amb l'Ajuntament d'Altafulla per a la realització del cicle "Escena Altafulla" l'estiu del 2018:

- La comèdia els errors (Joan M. Segura i Carlos Morera), 27 de juliol.
- La cabareta (Maria Molins i Bàrbara Granados), 28 de juliol.
- España ingovernable (Alberto San Juan y Fernando Egozcue), 29 de juliol.

Col·laboració amb l'Ajuntament de Constantí i l'Associació dels Amics de la Música de Constantí amb el Cicle de concerts a la Vil·la romana de Centelles:

- Coral URV (21 de juny)
- Àngel Òdena (28 de juny)
- Concert de Cambra (5 de juliol)
- Canya d'or (12 de juliol)
- Banda de l'Escola Municipal de Constantí (19 de juliol)
- Jennifer Panebianco (26 de juliol)

Col·laboració amb l'Ajuntament de Constantí per la "Trobadra de la Gent Gran", oferint una visita al Conjunt Monumental de Centelles el 19 d'octubre.

Col·laboració amb els Serveis Territorials de Cultura de Tarragona, els Serveis Territorials d'Agricultura i l'INCAVI, en la iniciativa dels Divendres Divins, amb una visita guiada a la Vil·la Romana dels Munts, Altafulla (13 de juliol).

Participació del MNAT en el cicle de conferències "Lluís Pons d'Icart. 500 anys. La Tarragona del segle XVI", organitzat per la Biblioteca Hemeroteca Municipal de Tarragona, la Biblioteca Pública de Tarragona, els Serveis Territorials de la Generalitat a Tarragona, la Biblioteca del Seminari Pontifici de Tarragona, la URV, ICAC, MNAT i RSAT. El cicle va tenir lloc del 8 al 31 de maig.

Col·laboració del MNAT en el II Seminari Post Humum. Arqueologia de la Mort. Espais i Contextos Funeraris, organitzat pel Màster d'Arqueologia Clàssica d'ICAC, URV i UAB, que va tenir lloc el 19 de novembre. Josep Anton Remolà va realitzar una visita guiada a la Necròpolis Paleocristiana.

Col·laboració del MNAT en el cicle de conferències Francesc Armanyà i Ramon Foguet 300 anys. La Il·lustració a Tarragona. Es farà en dos parts, la primera, al novembre 2018 dedicada a la figura del bisbe Armanyà.

Participació del MNAT en l'organització del 4t Congrés Internacional d'Arqueologia i Món Antic - II Reunió d'Arqueologia Cristiana Hispànica. El Cristianisme a l'Antiguitat Tardana. Noves Perspectives, organitzat per la URV i que va tenir lloc del 21 al 24 de novembre.

El MNAT ha format part del comitè científic i va acollir dues de les activitats del programa, la representació de "La Nina d'Ivori" a càrrec de l'Associació Cultural Sant Fructuós i la visita al conjunt monumental de Centelles, a càrrec de Josep Anton Remolà.

12.1 Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

12.2 Comissió de comunicació i turisme Arqueoxarxa Participació en comissions Assistència a cursos i jornades Formació interna

Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

Constituïda formalment el setembre de 2017, la Xarxa Territorial de Museus de les Comarques de Tarragona i de les Terres de l'Ebre ha anat treballant en projectes comuns a través de les comissions, amb l'objectiu de garantir la preservació i la difusió del patrimoni moble de Catalunya de manera concertada entre les diverses institucions que el gestionen al territori.

El MNAT en forma part juntament amb altres 12 museus i enguany s'ha decidit que el 2019 acollirà l'oficina tècnica.

Al llarg del 2018 s'han efectuat les reunions tècniques següents:

- 14 de març, plenari al Centre de la Imatge Mas Iglesias de Reus.
- 5 de juliol, plenari al Tinglado 4 del MNAT.
- 18 de desembre, plenari al Museu d'Alcover.

Comissió d'educació

Ester Ramon ha participat activament en la Comissió d'educació de la Xarxa de Museus de Tarragona, del Camp de Tarragona i Terres de l'Ebre, en les reunions de coordinació així com en la realització d'activitats.

Durant l'any 2018, la comissió s'ha centrat en l'acompanyament als serveis educatius dels museus que en formen part i en l'organització de les terceres jornades AproPA'T.

Al llarg del 2018 s'han efectuat les reunions de la comissió següents:

- 23 de gener, als Serveis Territorials
- 29 de novembre, als Serveis Territorials

El MNAT ha participat en la sessió de les Jornades AproPA't realitzada al Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí.

Comissió de documentació

Montse Perramon ha participat activament en la comissió de documentació de la Xarxa Territorial, participant en les reunions de coordinació i en les activitats proposades i assessorant en els aspectes tècnics.

Durant l'any 2018 ha participat del programa de documentació amb la contractació de Georgina Coca que ha donat suport a la documentació prèvia al trasllat de la col·lecció del museu.

Al llarg del 2018 s'ha efectuat una reunió de la comissió:

- 23 de gener, als Serveis Territorials

Comissió de comunicació i turisme

Cori Ribó és la representant del MNAT que participa a la comissió de comunicació i turisme. Enguany s'ha treballat en el disseny d'un fulletó conjunt per a la xarxa i en la conceptualització d'un logotip identificatiu.

A finals d'any es va formalitzar l'encàrrec d'assessorament en la definició de producte turístic per al MNAT, acció que conclourà l'any 2019.

Al llarg del 2018 s'han efectuat les reunions de les comissions següents:

- 28 de febrer, als Serveis Centrals del MNAT.
- 12 de novembre, als Serveis Centrals del MNAT.

Arqueoxarxa

En tant que membre de la Xarxa de Museus i jaciments arqueològics de Catalunya, ARQUEOXARXA, el MNAT ha participat en els programes desenvolupats.

Un dels aspectes més destacats del 2018 ha estat la renovació del conveni de col·laboració.

Al llarg de l'any hi ha hagut dues reunions plenàries:

- 10 d'abril, al Museu de Badalona
- 14 de novembre, al Museu Arqueològic de Catalunya

Participació en comissions

Mònica Borrell, directora del museu, és membre de la Comissió de Recerca d'Arqueologia i Paleontologia promoguda per la Direcció General de Patrimoni Cultural. Enguany s'han convocat les subvencions als projectes de recerca arqueològica i paleontològica 2019-2013. La comissió s'ha reunit el 30 d'octubre.

Mònica Borrell, directora del museu, és membre de la comissió organitzadora del congrés Biennal Tarraco, que ha tingut lloc del 21 al 24 de novembre de 2018.

Mònica Borrell, directora del museu, ha estat la presidenta del jurat del Festival Internacional de Cine Arqueològic del Bidasoa organitzat pel Museo Romano Oiasso i l'Ajuntament d'Irun, els dies 19 al 24 de novembre.

Assistència a cursos i jornades

Participació de Cori Ribó al curs "Maximizing your Presence on TripAdvisor", Palau Marc, 7 de març.

Participació de Cori Ribó al curs "Comunicació, màrqueting i xarxes socials", Palau Marc, 12 i 19 de novembre.

Participació de Mònica Borrell al XII Encuentro de Gestores del Patrimonio Mundial, que va tenir lloc el 6 i 7 de novembre a A Coruña i que va versar sobre la comunicació del patrimoni.

Participació de Sonia Navarro al curs de "Disseny de les polítiques públiques amb perspectiva de gènere", del 10 d'octubre al 20 de novembre de 2018.

Participació de Sonia Navarro al curs "Tractament de textos", del 10 d'octubre al 30 de novembre de 2018.

Formació interna

Curs presencial "d'Atenció al Públic": Dies 8, 10, 15 i 17 de maig de 2018 (16 hores de formació). Assistents al curs: Raquel Gamarra, Pilar Garcia, Pere Gebellí, Rosanna Martín, Pere Martorell, Juan L. Olesti, Yolanda Ramon, Misericòrdia Rodriguez, Jordi Sanfeliu, F. Xavier Solé, Jaume Solé.

Curs presencial "d'Extinció d'Incendis": Dia 18/05/2018 (3 hores de formació). Assistents al curs: Pere Gebellí, Rosanna Martín, Pere Martorell, Juan L. Olesti, Montse Ortiz, Yolanda Ramon Francos, Misericòrdia Rodriguez Cabré.

Curs presencial de "Primers Auxilis": Dia 22/05/2018 (4 hores de formació). Assistents al curs: Raquel Gamarra López, Pilar Garcia Lorente, Pere Gebellí Borràs, Rosanna Martín de Bernardo, Juan Luis Olesti Closas, F. Xavier Solé Palacín, Jaume Solé Vila. Durant l'any 2018 aquest personal també va poder realitzar diferents cursos de formació virtuals dins de l'àrea d'informàtica i idiomes.

Departament de Comunicació

L'eix central de l'activitat del Departament de Comunicació durant l'any 2018 ha estat, fonamentalment, comunicar l'inici de les obres al Museu Arqueològic i el seu posterior trasllat a la nova seu del Tinglado 4, a l'exposició de síntesi TARRACO/MNAT.

Calia donar a conèixer el trasllat del Museu a una nova seu, de forma global, però més específicament al públic local de Tarragona, escoles, empreses turístiques i touroperadors de la ciutat, transmetent una idea de renovació i de canvi.

Per acompanyar-nos en aquesta línia estratègica comunicativa es va comptar amb el suport de l'empresa de Màrqueting i Comunicació Marketingland, que va marcar els eixos del pla de comunicació. El pla de comunicació es va dividir en les següents fases:

FASE 1. Comunicació del Trasllet

Es va enfocar el tancament del Museu com un fet circumstancial, positivitzant el relat i fent èmfasi en la necessitat de renovació per a l'òptima conservació i exposició de les obres.

Dins d'aquesta línia, es va crear l'eslògan "Renovem la nostra història", que s'utilitza per reforçar la idea de canvi i renovació.

Com acció específica, es va realitzar jornada de portes obertes el darrer cap de setmana d'obertura del Museu (14 i 15 d'abril), com a darrera oportunitat de veure el Museu abans de la renovació.

El trasllat es va comunicar a través de la pàgina web, mitjançant un comunicat a premsa i a través de diferents elements gràfics.

FASE 2. Comunicació de la nova exposició i projecte del Museu

Es va calendaritzar un pla d'actuacions durant el temps previst, intensificant les accions i la pressió comunicativa en moments claus.

L'acció comunicativa es va centrar en:

- Creació de continguts redaccionals (Notes de premsa).
- Continguts gràfics personalitzats.
- Col·locació de vinils a les finestres inferiors del Museu anunciant el seu trasllat.

Es van seleccionar 3 imatges representatives de la col·lecció del MNAT, amb frases enginyoses relacionades amb la seva identitat i funció, en diferents idiomes, que donaven una idea de renovació:

Els personatges triats van ser els següents:

- **La nina d'ivori:** "Quan t'has passat la vida jugant... necessites un temps per renovar-te".
- **Negret:** "Cuando has dado tanta luz... necesitas un tiempo para renovarte".
- **Antínous:** "When you have been exhibited all over the Empire... you need some time to look your best again".

Departament de Comunicació

- Campanya de Social Media: difusió de continguts audiovisuals de l'inici de les obres.
- Nova signatura de correus electrònics amb la imatge de l'exposició.
- El dia 11 de maig, es va realitzar un Presstrip a diferents mitjans de premsa de Tarragona, per donar a conèixer com evolucionava el trasllat de les peces a la nova exposició. La visita va comptar amb l'assistència de 12 periodistes.

FASE 3. Promoure l'obertura del nou espai

Dins d'aquesta fase es va incrementar la pressió comunicativa, especialment mitjançant anuncis en diferents tipus de plataformes:

- Tramesa d'una newsletter especial.
- Campanya d'anuncis.
- Preparació de continguts gràfics:
- Full informatiu de l'exposició
- Invitació online.
- Campanya de banners i Gifs animats en diferents mitjans
- Robaplanes a *Catorze*, *El Núvol* i *Time Out*
- Baners a *El Temps*, *Revista Bonart*, *Descobrir* i *Sàpiens*

Campanya de clips audiovisuals en les xarxes socials

(Facebook, Youtube i Instagram), sobre tres peces rellevants de l'exposició TARRACO/MNAT:

- 1r vídeo, al voltant d'Antínous, publicat l'1 de juny:
https://www.youtube.com/watch?v=R_EApDeSIM0
- 2n vídeo, al voltant de la Nina d'ivori, publicat el 6 de juny:
<https://www.youtube.com/watch?v=wZ5ZMtjxSeg>
- 3r vídeo, al voltant del Negret, publicat el 13 de juny:
<https://www.youtube.com/watch?v=E466CX-RoeQ>
- Realització d'un teaser sobre el trasllat de les peces al nou espai expositiu, que es pot veure al canal de Youtube del MNAT:
<https://www.youtube.com/watch?v=CtZmUs71XIQ>

Campanya de publicitat al carrer:

- Instal·lació de 40 Mupis a la ciutat. Es van realitzar dos models de mupis, en català i castellà, en el mateix format que els vinils col·locats al Museu Arqueològic, per donar una idea de continuïtat en la campanya.
- Anunci de l'exposició a través de 248 banderoles repartides en llocs emblemàtics de la ciutat, donant èmfasi en el Barri del Port, que és el que acull l'exposició. Les banderoles es van instal·lar des del 7 de juny fins al 31 de juliol. Al Port de Tarragona es va ampliar el termini d'exposició fins al 2020.
- Anunci de l'exposició a través de repartiment de 700 cartells per la ciutat de Tarragona, repartits en tres moments diferents (mes de juny, juliol i setembre).

Departament de Comunicació

Posada en marxa de la nova web, www.mnat.cat (el 8 de juny), coincidint amb l'obertura de l'exposició. Amb la nova web es volia donar una idea de renovació i de modernitat. La nova web s'ha actualitzat en temes de disseny gràfic, i s'ha adaptat als dispositius mòbils. També compta amb nous continguts i elements que la fan més operativa, com la preparació de la visita per part de l'usuari, on es pot trobar tota la informació accessible de forma ràpida i intuïtiva.

També s'incorpora una nova funcionalitat, un cercador d'activitats creat en funció de les preguntes que l'usuari es fa en el moment de programar una activitat en el seu temps d'oci, que a la vegada suggereix activitats i exposicions relacionades amb el que està consultant en aquell moment. La pàgina web permet també gaudir de les obres destacades de la col·lecció del Museu amb imatges d'alta resolució i reproduccions 3D, com un primer punt de contacte amb tot el que el visitant es trobarà en la seva visita. Així mateix, fa més fàcil la tasca dels educadors al presentar la informació del programa educatiu d'una manera més atractiva i entenedora amb tota la informació i documentació necessària per preparar l'activitat.

Una de les prioritats ha estat facilitar l'experiència de navegar i cercar en tota la web i és per aquest motiu que s'ha creat un potent motor de cerca que classifica de forma clara els resultats segons categories i temes. L'impacte de la nova pàgina en termes de sessions i usuaris, ha estat positiva:

	2017	2018	
Sessions de navegació a la pàgina web	38.638	47.889	
Usuaris persones que han entrat al web	28.378	34.785	
Nombre de pàgines visualitzades nombre total de pàgines vistes dins el web	198.871	182.876	
Pàgines/sessió mitjana de pàgines de la pròpia web per les que han navegat els usuaris durant cada sessió	5,15	3,82	
Durada mitjana de la sessió temps mitjà d'estància de les sessions a la pàgina web	184	57	
Percentatge de rebot % d'usuaris que han entrat a la pàgina web i han sortit sense passar de la 1a pàgina	40,64%	49,41 %	
Percentatge de sessions segons edat	18 - 24	27,50%	7,75%
	25 - 34	33,50%	23,15%
	35 - 44	15,50%	27,21%
	45- 54	12,50%	18,88%
	55 - 64	5,50,%	14,11%
	65+	5,50%	8,89%
Percentatge de sessions segons sexe	Femení	45,85%	63,38%
	Masculí	54,15%	36,62%

Departament de Comunicació

FASE 4. Inauguració

- Difusió a la premsa: roda de premsa, el dia 15 de juny, a les 12 h.

Va comptar amb la presència d'Elsa Ibar, directora general del Patrimoni Cultural de la Generalitat, i de Josep Manuel Rueda, director de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural. Mònica Borrell va presentar el projecte, i es va fer un recorregut per l'exposició a càrrec de Pilar Sada, comissària de la mostra. L'acte va comptar amb la presència de 10 mitjans de premsa: TV3, TAC12, Catalunya Ràdio, Tarragona Ràdio, Ràdio Ciutat de Tarragona, El Punt Avui, Diari de Tarragona, Fet a Tarragona i el Departament de Comunicació del Port de Tarragona.

Per tal de donar a conèixer l'exposició al públic general, es va oferir jornada de portes obertes durant tot el mes de juny.

- Inauguració. L'exposició es va inaugurar el dissabte 16 de juny a les 12 h.

La inauguració es va emmarcar en l'any del Patrimoni Cultural i en el programa cultural dels XVIII Jocs Mediterranis. A l'acte van assistir-hi: Sra. Dolors Portús, Secretària General de Cultura; Sra. Begoña Floria, Consellera de Festes, Cultura i Patrimoni Històric de l'Ajuntament de Tarragona Sr. Josep Andreu, president del Port de Tarragona; Sra. Mònica Borrell, directora del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona; Sr. Jordi Agràs, director dels Serveis Territorials de Cultura a Tarragona; Sr. Xavier Llovera, Cap d'Actuacions de l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural; Sr. Lluís Pau, dissenyador de l'exposició. L'acte va estar amenitzat per la mascota dels XVIII Jocs Mediterranis, Tarracus. Posteriorment a l'acte d'inauguració, es va oferir un vermut als assistents, amenitzat amb música en directe a càrrec del grup "The farsants of Dixie". L'acte va comptar amb l'assistència de 422 visitants.

Xarxes socials

Xarxes Socials

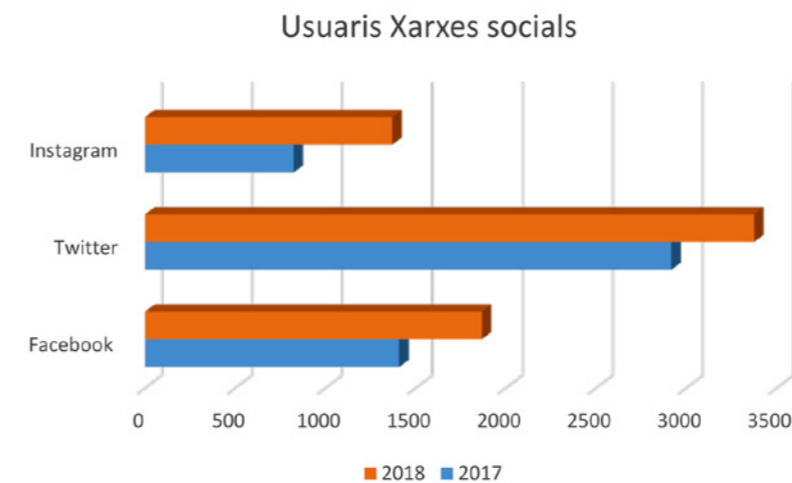
El MNAT està present en les principals xarxes socials:

Facebook: <https://www.facebook.com/mnattgn>

Twitter: <https://twitter.com/mnattgn>

Instagram: <https://www.instagram.com/mnattgn/>

Els usuaris s'han anat incrementant any rere any, tal i com es pot veure a la gràfica:

L'any 2018, el museu ha tingut un creixement en tots els canals de xarxes socials actius, especialment a Instagram.

Els usuaris de Facebook han arribat als 1.866, un 32,5% més que el 2017. Pel que fa a Twitter, el compte ha tancat 2018 amb 3.375 usuaris, un 15% més que l'any anterior. L'increment més considerable ha estat el de la xarxa social Instagram, que amb 1.370 usuaris, ha augmentat en un 66%.

El MNAT s'ha incorporat aquest any al "Projecte indicadors analítica digital museus en xarxa", impulsat per l'Observatori dels Públics del Patrimoni Cultural de Catalunya i l'Institut Català de Recerca en Patrimoni Cultural (ICRPC).

Els objectius de l'estudi són donar suport als museus en la cerca i registre de dades relacionades amb els indicadors avançats sobre públics digitals i facilitar la comparativa per poder conèixer, avaluar i generar informació útil sobre els públics digitals.

Departament de Comunicació

Actualització de la política de protecció de dades

El 25 de maig de 2018 va entrar en vigor, en tots els Estats membres de la Unió Europea, el Reglament General de Protecció de Dades (RGPD) relatiu a la protecció de les persones físiques i al tractament de les seves dades personals.

Des del MNAT ens vam adaptar a la nova llei i, per això, vam actualitzar la nostra Política de Privacitat.

A tal efecte, es va notificar mitjançant correu electrònic a tots els contactes de la base de dades del Museu l'aplicació de la mesura, donant de baixa aquelles persones que no s'inscrivien de nou acceptant implícitament la nova Llei de Protecció de dades, segons el que marca la nova llei.

Aquesta mesura va comportar una gran pèrdua de contactes de la base de dades.

Així mateix, es va actualitzar la pàgina web i els formularis d'inscripció al butlletí del Museu amb la nova normativa.

Reportatges fotogràfics

- Es va realitzar un encàrrec fotogràfic a l'empresa EnfoKart per tal de renovar el fons fotogràfic de les diverses seus del MNAT (Museu Arqueològic, Museu i Necròpolis, Vil·la dels Munts i Conjunt monumental de Centelles). El reportatge va consistir en noves fotografies amb figurants i famílies, ja que no es disposava d'aquesta tipologia específica de fotografies.
- El fotògraf Jordi Play va realitzar fotografies de l'exposició Tarraco/MNAT, i de l'activitat teatralitzada "Caius i Faustina us conviden a la seva vil·la", a la Vil·la dels Munts.
- El fotògraf R. Perdomo va fotografiar el Teatre romà, i va utilitzar un dron per a obtenir fotografies aèries.

Arxiu fotogràfic

Durant el 2018 s'han realitzat 9 sol·licituds de reportatges fotogràfics i reportatges audiovisuals als diferents centres del MNAT, per part de diferents mitjans, ja sigui de comunicació audiovisual, revistes o televisions.

Resum estadístic de visites

14.1 Visitants del MNAT

Museu Nacional Arqueològic de Tarragona
Resum estadístic de visites

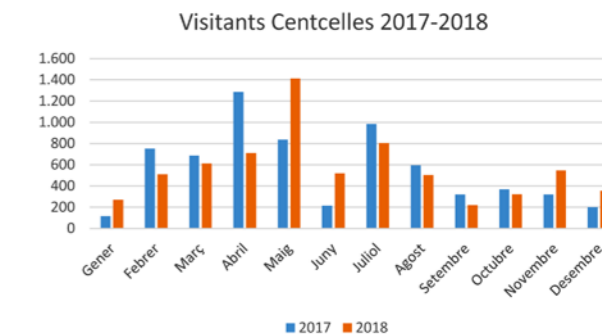
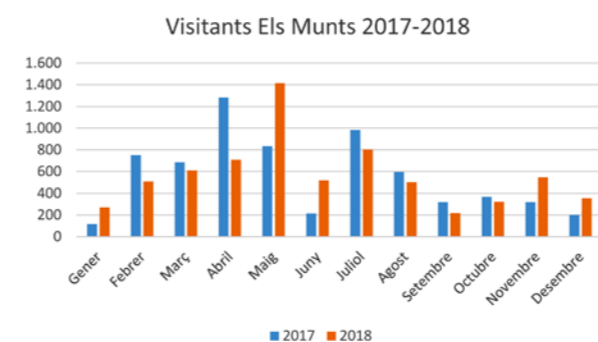
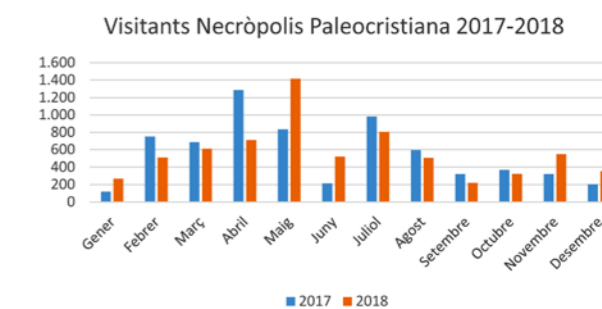
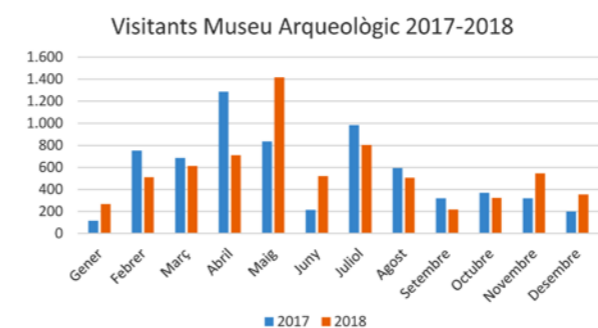
Visitants del MNAT

Els visitants de les diferents seus del Museu Nacional Arqueològic de Tarragona durant l'any 2018 han estat 51.459, dels quals:

- Museu Arqueològic: 25.125
- Museu i Necròpolis Paleocristians: 6.529
- Vil·la romana dels Munts (Altafulla): 13.022
- Vil·la romana de Centcelles (Constantí): 6.783.

	Museu Arqueològic	Necròpolis	Els Munts	Centcelles	TOTAL
2017	54.882	6.499	12.386	6.674	80.441
2018	25.125	25.125	13.022	6.783	51.459

Els visitants del MNAT, tot i que en termes generals han baixat –degut al tancament del Museu Arqueològic per obres- han vist incrementades lleugerament les seves visites en la resta de les seus (Necròpolis, Vil·la dels Munts i Conjunt monumental de Centcelles).

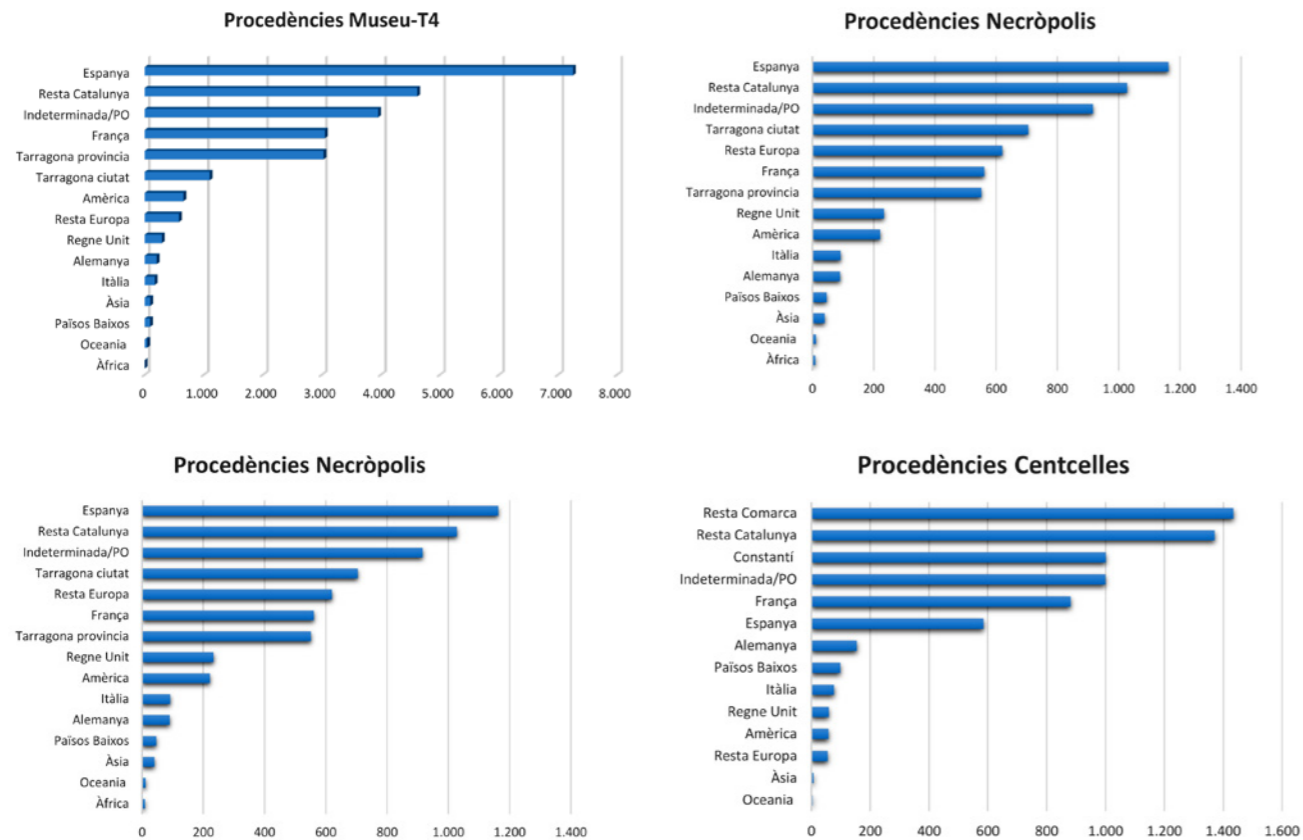

Visitants del MNAT

Procedències

Pel que fa a les procedències del Museu Arqueològic i de la Necròpolis Paleocristiana podem veure que la tendència dels visitants durant l'any 2018 és bastant similar. El públic que predomina prové d'Espanya, seguit de la resta de Catalunya.

En relació als països estrangers, França continua sent el país que més visita les quatre seus del MNAT.

Pel que fa a la procedència a la Vil·la dels Munts cal destacar que els habitants d'Altafulla només representen un 1,96% del total dels visitants. La gran majoria de públic prové de la Resta de Catalunya i, tot seguit de Resta Comarca i Espanya.

A diferència dels Munts, al Conjunt monumental de Centelles el públic del municipi representa el tercer grup més nombrós de visitants.

Visitants del MNAT

Implantació de mòduls d'enquestes

El 31 de juliol es va posar en marxa un nou mòdul d'enquestes anomenat Rate Now, al Tinglado 4, per tal de mesurar la satisfacció dels usuaris i identificar àrees de millora. A través d'un dispositiu localitzat a recepció del Tinglado 4, ens permet conèixer els comentaris dels usuaris per tenir feedback sobre l'exposició TARRACO/MNAT, segmentat per dates, codi postal o edat.

L'enquesta consta de 9 preguntes breus:

- 0 Valora la teva experiència
- 1 Amb quina probabilitat recomanaries aquesta exposició / museu a 1 amic o familiar?
- 2 Quins aspectes consideres millorables?
- 3 Quins aspectes t'han agradat més?
- 4 És la primera vegada que visites el museu?
- 5 D'on vens?
- 6 Trobes a faltar algun idioma en els textos/àudios/explicacions?
- 7 En el grup hi ha menors de 14 anys?
- 8 Si us plau, digues en què podem millorar
- 9 Deixa el teu e-mail si vols rebre informació sobre activitats

S'han realitzat un total de 1.007 enquestes, amb una taxa de finalització del 71,60 % (721 enquestes), i els resultats extrets mostren que l'experiència general del visitant és positiva (en un 88 %). Veieu resultats a l'annex.

Accions promocionals

Entrada gratuïta durant la temporada d'estiu amb la promoció del Diari ARA.

Promoció 2x1 Diari ARA (del 24/12 al 31/01/2018).

Participació del MNAT en un estand de la Fira "Roma als Museus del Món", dintre del festival Tàrraco Viva (del 26 al 28 de maig).

Participació al Workshop "In&Out d'excursions de la Costa Daurada o les Terres de l'Ebre, conjuntament amb l'ACdPC.

Participació en campanyes promocionals de diferents organitzacions:

- Club Super3 (TV3).
- XANASCAT (Agència catalana de la joventut). Programa "Avantatges del carnet d'Alberguista".
- Club dels Tarragonins (Àrea de Relacions Ciutadanes de l'Ajuntament de Tarragona).
- Port Aventura (conveni de col·laboració entre el Patronat Municipal de Turisme de Tarragona).
- Societat Catalana d'Arqueologia, Ruta dels Primers Cristians de Tàrraco (conveni amb el patronat Municipal de Turisme de Tarragona).

